

a pastamanters, masovers o arrendataris que s'hi moriran de fam.

La riquesa forestal de Catalunya s'ha perdut i s'ha perdut la riquesa ramadera perquè s'han perdut els béns comunals, s'han perdut les grans propietats en comú per esdevenir petites propietats en mans de gent egoista que pensa únicament en el profit individual i del moment.

Com s'han perdut aquests béns comunals? Com s'han perdut les servituds de pastures i lleuges concedides als nostres pobles per Comtes i Reis de la nostra terra? Per robament manifest. Per la seva banda els monestirs i les parròquies feren vertaders estralls, i a l'incantar-se'n l'Estat ho vengué a particulars sense tenir en compte la procedència. I el que fou respectat per l'església durant el segle passat, amb les facultats que donava la llei hipotecària, entre expedients possessoris i avançaments de fites, se'n féu cau i net. Si poguéssim posseir papers, pergamins i escriptures del Comtat de Besalú i de la Notaria del mateix poble, si poguéssim reconstruir l'Arxiu del Monestir de Ripoll (cremat pels miquelets i acabat de destruir pels carlins), jo crec que restariem astorats davant la quantitat de robatoris portats en els comunals de les nostres comarques i de llur antiga i exemplar administració. Ara cal refiar-nos de documents que tenen alguns Ajuntaments (si el lladre amb prevenció no els va cremar) i de l'Arxiu de la Corona d'Aragó. No fariem cap mala obra si procuràvem reconstruir l'Arxiu del Comtat de Besalú i veure la documentació i escriptures antigues de l'esmentada Notaria.

Hem de rescatar els béns comunals injustament arrabassats de les mans del poble. Però no podem deixar que el poble en faci l'ús i abús que actualment en fan els pocs pobles que avui en posseeixen, si volem restablir la nostra riquesa forestal i ramadera i donar vida als pobles muntanyencs que van despoblant-se ràpidament. En tots els pobles no industrials del partit de Puigcerdà, comprovant el cens actual amb l'anterior, es nota una baixa alarmant de població.

Ara bé, jo deia que dels béns comunals se'n fa un mal ús, i crec que caldria reglamentar-ho d'una faisó diversa obeint a les característiques de cada comarca i fomentant i propulsant les mancomunitats dels pobles posseïdors d'aquests béns i les cooperatives i sindicats d'explotacions ramaderes i forestals.

S'ha posat a la venda el llibre de J. M. Mir
Mas de Xexàs

REPÚBLICA I AUTONOMIA

amb un pròleg d'En Carles Rahola.

PREU: 2'50 Ptes.

(Edició popular)

L'Escola laica

per J. FÀBREGA

Mantes vegades hem sentit parlar de l'escola laica, però sempre ha estat pels seus detractors, pels seus aferrissats enemics, els quals l'han pintada com una institució onerosa, perjudicial, antihumana.

L'han usada com arma de primera qualitat per a caçar incautes, pobres innocents, víctimes de la cobejança dels novells faritzeus. Mil cops l'hem oïda vexada la nostra escola laica. Set vegades mil, ha estat ultratjada l'escola que amb tant d'encert i honor implantà el Parlament de la República Espanyola. L'han volguda deshonrar i no podran, perquè «brams d'ase no puguen el cel», i perquè la deshonra de l'escola laica no depèn del que diguin els seus enemics, sinó del profit que en sabrem treure els qui la regentem.

I a fe de Déu que no ens quedarem curts. Perquè si els falsos religiosos malden per a perpetuar la ignorància i fanatisme del poble, nosaltres, els laics, ens donem pressa per treure del mateix poble, al qual nosaltres ens honorem en pertànyer, la crosta espessa i feixuga de la ignorància que l'aclapara i inutilitza per fer-se respectar els drets que com a ciutadà lliure i conscient li corresponen.

I és per això que és perseguida l'escola laica. Perquè desenrotlla la intel·ligència sense embrutar-la. Perquè no vol fanàtics, sinó homes conscients, lliures de prejudicis i de falses amenaces. Dóna llum l'escola laica, no tenebres i foscor.

L'escola regentada per un mestre verament laic, respecta la tendra intel·ligència dels alumnes. Considera cosa sagrada per ell el sentiment religiós del mateix alumne i no hi juga. No confon la religió amb les Ciències ni les Lletres ni les Arts. Sap quins camps li estan vedats i els respecta. No vol fanàtics, ans homes que raonin. No vol esclaus, però sí ciutadans lliures. Per alguna cosa s'ha dit: «l'home religiós i ignorant és, més que un home, un estúpid».

I afegim nosaltres una mica més i direm: és covard i hipòcrita; no té virilitat. Què no? Observeu per aquests pobles muntanyencs. Parleu-los de bruixes, de fantasmes, de màgica. Ah! Però no fou un general de l'exèrcit espanyol que es negà a entrar a una cel·la, en ésser empresonat, perquè tenia el número 13 la tal cel·la?

I consti que exposem els fet esmentats sols com a prova d'una afirmació nostra, no com a antireligiositat. Respec-tem totes les consciències i no fem com els que diuen: «o amb nosaltres o contra nosaltres». No, ens sentim més humans, més respectuosos amb el proïsme. Conciexem prou bé el «ningú no està cert d'estar en el cert», per sentir-nos absoluts i des- potes. Afegim-hi encara que no és la religió la nostra menjadora, que per això la defensen a sang i foc els seus sectaris, i no per espiritualitat com prediquen, i serà comprès el nostre amor al laïcisme.

Perquè laic vol dir: no religions.

I per tant, escola laica serà i és la que fuig de tota ensenyança religiosa, diguin el que vulguin els detractors i perseguidors de l'Escola del poble.

Està clar?

No obstant, amics del poble, ciutadans lliures, ahir mateix, en discutir-se els pres- supostos d'Instrucció, allà a les Corts de la República espanyola, el diputat *Sainz Rodríguez*, va dir que no votaria el que mana la Constitució perquè l'Escola laica serveix per a fer propaganda política contra la religió. Però no volia dir això; volia dir que l'Escola laica despertava massa el poble i que això a ells els perjudica.

Us recomano, amics demòcrates, que us fixeu bé a quin partit polític pertany el diputat de referència i que el tingueu, el partit, present en les eleccions que s'apropen.

Olot, 29 juny 1934.

ESPORTS

FUTBOL

El passat diumenge, dia 1, va ésser un dia fatídic per al futbol local. L'Olot F. C. va desplaçar-se a la vila de Ribes del Freser, on va enfrontar-se amb el primer de la localitat, perdent per 4 gols a 1 després de dominar constantment durant quasi tota la segona part. Es de dordre la desgràcia que d'un quant temps en aquesta part persegueix al club que porta el nom de la nostra ciutat en partits que han merescut obtenir millors resultats.

La Peña Joventut es traslladà a Sant Quirse de Besora, on va jugar contra el

titular d'aquella població. El resultat fou de 5 gols a 1 a favor dels locals. Per referències que tenim de la premsa de Sant Quirse, sabem que l'actuació de la Peña Joventut, no obstant i el resultat en contra, va fer un bon partit, mereixedor de millor sort.

El partit que havia de celebrar-se al camp local contra el Salt, va ésser suspès amb molt bon encert per la Junta de l'Olot F. C., en senyal de dol per la mort del seu ex-jugador en Joan Pujol.

L'acte de l'enterrament, que va tenir lloc el mateix diumenge passat, fou una imponent manifestació de dol i una prova palesa de la simpatia que l'afició olotina sentia envers el finat. No cal dir com fem extensiva als seus familiars la nostra més sentida condolença.